

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2007/38

Karar Sayısı : 2010/76

Karar Günü : 3.6.2010

R.G. Tarih-Sayı : 30.10.2010-27744

İPTAL DAVASINI AÇAN : Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Kemal ANADOL, Haluk KOÇ ile birlikte 120 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU : 8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin (1) ve (5) numaralı alt bentlerinin, Anayasanın Başlangıç'ı ile 2. ve 11. maddelerine aykırılığı savıyla iptalleri ve yürürlüklerinin durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin dava konusu (1) ve (5) numaralı alt bentlerini içeren kuralı şöyledir:

'Milletlerarası özel öğretim kurumları, yabancı okullar ve azınlık okulları

MADDE 5- Milletlerarası özel öğretim kurumları, yabancı okullar ve azınlık okullarına ilişkin esaslar aşağıda belirtilmiştir.

a) Milletlerarası özel öğretim kurumları:

1) Yalnız yabancı uyruklu öğrencilerin devam edebilecekleri yüksek öğretim dışındaki milletlerarası özel öğretim kurumu; yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişiler tarafından veya Türk vatandaşlarıyla ortaklık yolu ile 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu çerçevesinde Bakanlar Kurulunun izniyle açılabilir. Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler de kendi adlarına aynı amaçla milletlerarası mahiyette özel öğretim kurumu açabilir.

2) Bu öğretim kurumlarında; Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, güvenliğine ve menfaatlerine aykırı, Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerleri aleyhinde eğitim-öğretim yapılamaz.

3) Bu kurumlarda öğretim programları, eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer hususlarla ilgili işlemler, kurum yönetimince hazırlanan ve Bakanlıkça onaylanan esaslara göre yürütülür.

4) Bu konularda Bakanlığın denetim hakkı saklıdır.

b) Yabancı okullar:

1) Bakanlar Kurulunun izni ile yeni arazi edinebilir ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırabilir.

2) Üzerinde kuruldukları araziler genişletilmemek şartı ve Bakanlığın izni ile mevcut arazi üzerindeki bina, öğrenci ve donanım kapasitelerini en çok bir mislini geçmemek üzere artırabilir veya yenileyebilir.

3) Mevcut binalarında ihtiyaç halinde valiliğin izni ile tadilat yapabilir.

4) Bu bentte belirtilenler dışında, yabancı okulların; binaları genişletilemez, şubeleri açamaz, mevcut binalarının yerine kaim olmak üzere yeniden binalar inşa edilemez. Bu amaçla herhangi bir mülk edinilemez veya kiralanamaz.

5) Yabancı okulların taşınmaz malları, kurucularının veya yetkililerinin önerisi ile Bakanlığa ya da kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanununa göre kurulan vakıflara devredilebilir. Devredilen bu kurumların yönetim, eğitim-öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenler Bakanlıkça tespit edilir.

c) Azınlık okulları:

1) 23/8/1923 tarihli ve 340 sayılı Kanuna bağlı Antlaşmanın 40 ve 41 inci maddeleriyle ilgisi bulunan okulların özellik göstermesi gereken hususları yönetmelikle tespit edilir. Bu yönetmelik, ilgili ülkelerin bu konulardaki mütakabil mevzuat ve uygulamaları dikkate alınmak suretiyle hazırlanır. Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda resmî okullar mevzuatı uygulanır. Bu okullarda yalnız kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının çocukları okuyabilir.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde, Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 11. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A.Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 11.4.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine ve yürürlüğü durdurma isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenilen yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dava dilekçesinde, iptali istenilen kurallarla yabancı okullara Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mal edinmek ve edindikleri taşınmazları kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara devretmek olanağı tanınırken karşılıklılık koşulunun aranmadığı, bu nedenle de Anayasa'nın Başlangıç'ı ile 2. ve 11. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kurallarda, yabancı okulların Bakanlar Kurulu izni ile yeni arazi edinebilecekleri ve kapasitelerini en fazla beş misline kadar artırabilecekleri, bu okulların taşınmaz mallarının, kurucularının veya yetkililerinin önerisiyle Milli Eğitim Bakanlığı'na veya kuruluş amaçları eğitim vermek olan 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara devredilebileceği, devredilen kurumların yönetim, eğitim ve öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenlerinin ise Bakanlıkça tespit edileceği öngörülmektedir.

Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve yasalarla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir. Hukuk devletinde yasakoyucu, Anayasa kurallarına bağlı olmak koşuluyla ihtiyaç duyduğu düzenlemeyi yapma yetkisine sahiptir.

Anayasa'nın '*Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi*' başlıklı 42. maddesinde, kimsenin eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamayacağı belirtildikten sonra, eğitim ve öğretimin Devletin gözetim ve denetimi altında yapılacağı, özel ilk ve orta dereceli okulların bağlı olduğu esasların kanunla düzenleneceği, eğitim ve öğretim kurumlarında sadece eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetlerin yürütüleceği hükme bağlanarak, eğitim ve öğretim kurumlarının faaliyet alanları '*eğitim, öğretim, araştırma ve inceleme ile ilgili faaliyetler*' olarak belirlenmiştir.

Yabancı okullar, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile bu Kanun'da hüküm bulunmayan hususlarda resmi öğretim kurumlarında uygulanan mevzuata tabi olup, diğer bütün okullar gibi faaliyetlerini Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetim ve gözetiminde yürütmektedirler.

20.2.2008 günlü ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunu, vakıfların taşınmaz mal edinebilmelerini ve taşınmaz mallar üzerinde tasarrufta bulunabilmelerini yasaklamamış, ancak kurucularının çoğunluğu yabancı uyruklu olan vakıfların taşınmaz mal edinmeleri durumunda 2644 sayılı Tapu Kanunu'nun yabancıların taşınmaz mal edinimini düzenleyen 35. maddesinin uygulanacağını öngörmüştür.

Vakıflar Kanunu'nun 3. maddesinde, vakıfların '*mazbut, mülhak, cemaat, esnaf ve yeni vakıfları*', yeni vakıfların da 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıfları ifade ettiği belirtildikten sonra, '*Yeni vakıfların kuruluşu, mal varlığı, şube ve temsilcilikleri*' başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasında yeni vakıfların Türk Medeni Kanunu hükümlerine göre kurulacağı ve faaliyet göstereceği, beşinci fıkrasında da yabancıların, Türkiye'de, hukuki ve fiili mütakabiliyet esasına göre yeni vakıf kurabilecekleri belirtilmiştir. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 101. maddesinde de, Cumhuriyetin Anayasa ile belirlenen niteliklerine ve

Esas Sayısı : 2007/38

Karar Sayısı : 2010/76

Anayasa'nın temel ilkelerine, hukuka, ahlaka, milli birliğe ve milli menfaatlere aykırı veya belli bir ırk ya da cemaat mensuplarını desteklemek amacıyla vakıf kurulamayacağı öngörülmüştür.

Buna göre, yabancı okulların taşınmaz mallarının, kurucularının veya yetkililerinin önerisi ile kuralda öngörülen 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'na göre kurulan vakıflara devredilebilmesi için vakfın öncelikle, hukuki ve fiili mütekabiliyet esasına göre kurulmuş bir vakıf olması ve kuruluş amacının eğitim vermek olması gerekmektedir. Öte yandan, devredilen bu kurumların yönetim, eğitim ve öğretim özellikleri dikkate alınarak korunması yararlı görülenleri Milli Eğitim Bakanlığı'nca belirlenecektir.

Bu nedenle, yabancı okulların taşınmaz mallarının, Milli Eğitim Bakanlığı'na veya eğitim vermek amacıyla kurulmuş ve kuruluşu mütekabiliyet esasına dayanan yeni vakıflara devredilebilmesine ilişkin kuralda ayrıca mütekabiliyet ilkesine yer verilmemesinde Anayasa'ya aykırılık bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, dava konusu kurallar Anayasa'ya aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin (1) ve (5) numaralı alt bentlerine yönelik iptal istemi, 3.6.2010 günlü, E. 2007/38, K. 2010/76 sayılı kararla reddedildiğinden, bu alt bentlere ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE, 3.6.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

8.2.2007 günlü, 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendinin (1) ve (5) numaralı alt bentlerinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, 3.6.2010 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Fulya KANTARCIOĞLU

Esas Sayısı : 2007/38

Karar Sayısı : 2010/76

Üye

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU